

Nevladniki podpiramo zvišanje trošarin

P. B.

Podpisane nevladne organizacije, ki si s preventivnim delom že vrsto let usklajeno, z roko v roki z odgovornimi institucijami prizadevamo za znižanje družbene in človeške škode, ki jo povzroča zasvojenost z nikotinom, je razveselila napovedana premierjeva rešitev vprašanja transferjev – napoved zvišanja trošarin za tobačne izdelke, nad katerimi bedi dokaj suverena in napredna slovenska tobačna zakonodaja. Za dvig trošarin si prizadevamo že vrsto let, uspešni pa smo le redko.

Številne raziskave in primeri držav potrjujejo, da višanje stopnje obdavčitve in cen tobačnih izdelkov vodi do pomembnega znižanja potrošnje cigaret zaradi zmanjšanja števila pokajenih cigaret in upada števila kadilcev. Na splošno velja, da v državah z visokimi dohodki prebivalstva 10-odstotno zvišanje cen tobačnih izdelkov privede do 4-odstotnega zmanjšanja potrošnje tobačnih izdelkov. Ukrep ima največje učinke v visoko cenovno občutljivih skupinah – to so mladi (in tako prepreči začetek vseživljenjske zasvojenosti) in prebivalci iz skupin z nižjim socialnoekonomskim položajem.

Želimo pa javnost in odgovorne hkrati opozoriti na pomembno novelo zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov (ZOUTPI), usklajeno z direktivo EU, ki je pred sprejemanjem v slovenskem parlamentu in naj bi zaostri slovensko tobačno zakonodajo (sprejelo jo je že več članic EU) na področju elektronskih cigaret in še nekaterih drugih s tobakom povezanih izdelkov, ki jih obstoječa zakonodaja ne regulira, kaj šele sankcionira. Želimo si verjeti, da na sprejetje omenjene novele – za katero upamo, da ji je naklonjen tudi minister za finance – ne bo vplival napovedani dvig trošarin na tobak in žgane pijače.

Še več – ponovno opozarjamo, da je precej nerealiziranih sredstev za proračun skritih v trošarinah na sladke pijače. Že tretjina slovenskih otrok je predebelih, število sladkornih bolnikov (in to ne samo starejših) pa strmo narašča. Laična javnost se nekako sladkorne bolezni ne zaveda kot ene od najbolj nevarnih kroničnih nenalezljivih bolezni za zdravje posameznika in družbe. Tudi ni v javni zavesti, žal, dovolj jasno, kakšne hude posledice ima diabetes na posameznikovo telo in na dolžino njegovega življenja. Najbolj pa omeji življenje mladih, ki imajo še vse pred seboj, hkrati pa so najbolj navdušeni potrošniki sladkih pijač.

Ponovno opozarjamo, da je precej nerealiziranih sredstev za proračun skritih v trošarinah na sladke pijače. FOTO: Shutterstock

Zato pozivamo odgovorne, naj podprejo prizadevanja stroke za zmanjšanje vnosa sladkorja v našo prehrano, za to pa je dvig trošarin na (pre)širok izbor sladkih pijač na policah slovenskih trgovin nujen ukrep. Tako pridobljena proračunska sredstva bodo omilila posledice sprejetja novele ZOUTPI, to je tršega nadzora nad elektronskimi cigaretami in še nekaterimi nikotinskimi izdelki, kot so na primer nikotinske vrečke. Že naši osnovnošolci jih uporabljajo in si jih tlačijo nad dlesni, s tem pa v svoja telesa odprejo vrata zasvojenosti z nikotinom in tako seveda tobačna industrija dobiva nove potrošnike. Elektronske cigarete, ki hočejo posnemati »nenevarne igračke« z različnimi »prijaznimi« okusi, ter nekateri drugi s tobakom povezani izdelki se prodajajo že po osnovnih šolah ter neomejeno po spletu. Nenadzorovano! Ko se je nekaj ravnateljev oglasilo po pomoč na policiji, pa ta ne more ukrepati, ker nima zakonske podlage. Dajmo ji torej s sprejetjem novele ZOUTPI o zaostitvi nacionalne tobačne zakonodaje to potrebno zakonsko podlago in ustavimo epidemijo zasvajanja mladih z nikotinom!

Tistim, ki menijo, da elektronske cigarete niso škodljive, in predvsem trdijo, da o njih še ni dovolj raziskav, odgovarja ugledni evropski pulmolog dr. Panagiotis Behrakis, soavtor več strokovnih študij o e-cigaretah, da je v njih poleg nikotina še dolga vrsta drugih zdravju škodljivih snovi in da se že celo po prvem kajenju to pozna v kadilčevem telesu. Ugovori, da bi omejevanje e-cigaret prizadelo tiste kadilce, ki bi se z njihovo pomočjo želeli odvaditi kajenja, so torej tudi s strokovnega stališča iz trte izviti.

S skupnim preventivnim delom lahko občutno zmanjšamo veliko breme bolezni in prezgodnjih smrti, neenakosti v zdravju ter visoke stroške za posameznika, zdravstvo in družbo. V obdobju 2017–2019 je v Sloveniji v povprečju letno zaradi bolezni, ki jih pripisujemo kajenju, umrlo 3123 prebivalcev, kar pomeni skoraj 9 smrti dnevno ali 60 vsak teden. Stroški zdravljenja, zmanjšanja produktivnosti, prezgodnje umrljivosti zaradi rabe tobaka znašajo letno 1,8 milijarde evrov (vir: NIJZ, 2015). Že potrjeni vladni ukrep, da vlada ne bo uskladila socialnih transferjev z inflacijo in bo tako pridobila nekaj potrebnega denarja, seveda upravičeno vzbuja skrb in začudenje, saj iskati dodatna sredstva pri najbolj ranljivih namesto bolj odločno pri dobičkih bank po našem mnenju daleč odstopa od podobe, ki si jo v javnosti želi imeti sedanja vladna garnitura.

Mihaela Lovše, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo

Mia Zupančič, generalna sekretarka Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija

Nataša Jan, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije

Matej Košir, direktor Inštituta Utrip

Tomaž Gorenc, direktor Inštituta za zdravje in okolje

Franc Zalar, predsednik Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni in podpredsednik Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije

Metka Nežič, predsednica Društva pljučnih in alergijskih bolnikov Slovenije